

**ВИКРИВАЧІ КОРУПЦІЇ: ПРАВА ТА
ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ЗА
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

ХТО ТАКИЙ ВИКРИВАЧ?

Викривач — фізична особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень чи інших порушень вимог Закону України «Про запобігання корупції», якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання.

Має обґрунтоване переконання щодо достовірності повідомленої інформації.

Повідомляє про можливі факти корупції або інші порушення антикорупційного законодавства.

Отримала відповідну інформацію у зв'язку з роботою, службою, навчанням або іншою діяльністю.

Джерело: частина 1 статті 53 Закону України «Про запобігання корупції».

ЯКІ ПОРУШЕННЯ МОЖУТЬ БУТИ ПРЕДМЕТОМ ПОВІДОМЛЕННЯ?

-Корупційні правопорушення;

-Діяння, що містять ознаки корупції та за які законом передбачена кримінальна, дисциплінарна або цивільно-правова відповідальність.

- одержання неправомірної вигоди (хабара);
- зловживання службовим становищем;
- привласнення чи розтрата майна з використанням службового становища.

-Правопорушення, пов'язані з корупцією

-Порушення вимог, заборон та обмежень, встановлених антикорупційним законодавством.

- неповідомлення про конфлікт інтересів;
- порушення обмежень щодо подарунків;
- порушення вимог щодо сумісництва та суміщення;
- порушення вимог фінансового контролю.

-Інші порушення Закону України «Про запобігання корупції»

- незабезпечення каналів для повідомлень;
- порушення гарантій захисту викривачів;
- невиконання вимог антикорупційної програми;
- порушення порядку проведення спеціальних перевірок та службових розслідувань.

Джерело: стаття 1 та статті 22–67 Закону України «Про запобігання корупції».

ЯК ПОВІДОМИТИ ПРО МОЖЛИВІ ФАКТИ КОРУПЦІЇ?

Повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень може бути подане через:

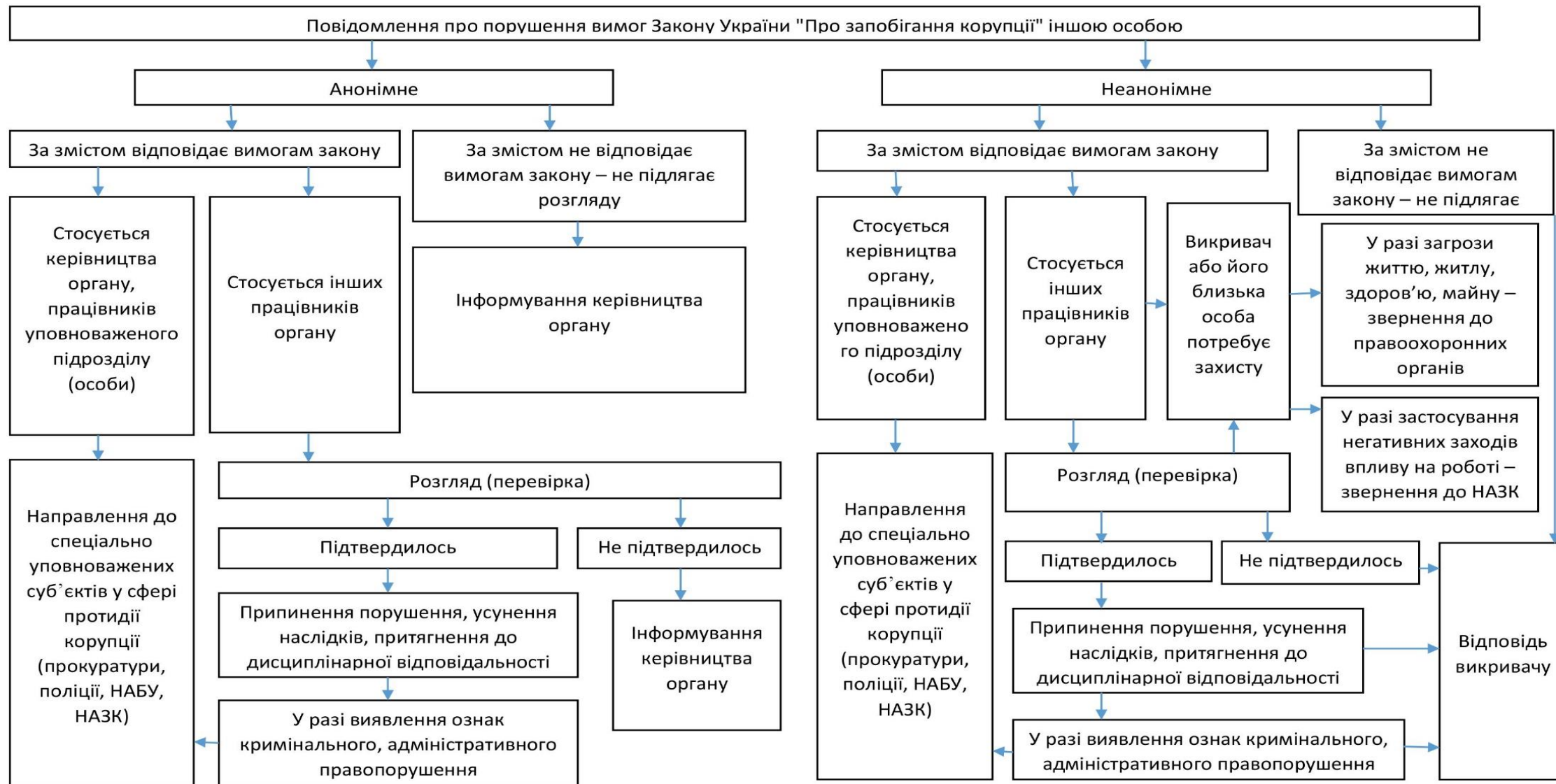
- спеціальні телефонні лінії;
- офіційні вебсайти;
- засоби електронного зв'язку (електронна пошта, спеціальні електронні форми);
- внутрішні та регулярні канали повідомлення, визначені установою.

Повідомлення може бути подане як із зазначенням особи заявника, так і анонімно.

Джерело: стаття 53 Закону України «Про запобігання корупції».

Процедура розгляду повідомлень викривачів

ХТО МОЖЕ ОТРИМАТИ ВИНАГОРОДУ?

- Право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин.
- Винагорода виплачується лише за умов, визначених законодавством.
- Рішення про виплату винагороди можливе після набрання законної сили обвинувальним вироком суду.
- Розмір винагороди становить 10 % від грошового розміру предмета корупційного злочину або від розміру завданих державі збитків.
- Право на винагороду виникає лише щодо повідомлення про корупційний злочин, предмет якого або завдані державі збитки перевищують встановлений законом поріг

Джерело: стаття 53-7 Закону України «Про запобігання корупції».

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ

-Конфіденційність

- Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, передбачених законом.
- Повідомлення може бути подане анонімно.

-Юридичний захист

Викривач має право на:

- безоплатну правову допомогу;
- залучення адвоката та відшкодування витрат на правничу допомогу і судовий збір;
- можливість залучення Національне агентство з питань запобігання корупції до захисту прав викривача у випадках, передбачених законом.

-Викривач не може бути звільнений, переведений, позбавлений премії чи зазнати інших негативних заходів впливу через повідомлення про корупцію.

-Захист прав викривачів гарантується Розділом VIII Закону України «Про запобігання корупції».

ГАРАНТІЇ АНОНІМНОСТІ ТА НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИКРИВАЧА

-Конфіденційність інформації

- Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, передбачених законом.
- Повідомлення про можливі факти корупції може бути подане анонімно.

-Обов'язки посадових осіб

У разі отримання інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення посадові особи зобов'язані:

- вжити заходів для припинення порушення;
- забезпечити нерозголошення інформації про викривача;
- повідомити про виявлене правопорушення спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

Особа, яка повідомила про корупцію, має право на конфіденційність та захист своєї особи.

Джерело: частини 3 та 7 статті 53 Закону України «Про запобігання корупції».

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ВИКРИВАЧІВ

-Особа, яка повідомила про можливі факти корупції, а також члени її сім'ї перебувають під захистом закону.

-Забороняється:

- звільнення або примушування до звільнення;
- притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- переведення на іншу посаду чи зміну умов праці;
- відмову у призначенні на вищу посаду;
- зменшення заробітної плати, премій чи інших виплат;
- будь-які інші негативні заходи впливу або погрози їх застосування.

-Усі такі дії є незаконними, якщо вони пов'язані з повідомленням особи про можливі факти корупції.

До викривача не можуть бути застосовані негативні заходи впливу за добросовісне повідомлення про корупцію.

Джерело: стаття 53 Закону України «Про запобігання корупції».

ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

- Національне агентство з питань запобігання корупції може бути залучене як третя особа на стороні позивача у справах щодо застосування негативних заходів впливу (звільнення, примушування до звільнення, дисциплінарна відповідальність, переведення, зміна умов праці, відмова у підвищенні, зменшення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням про можливі порушення антикорупційного законодавства.
- У разі незаконного звільнення або переведення працівник підлягає поновленню на попередній роботі органом, який розглядає трудовий спір.
- Якщо працівник відмовляється від поновлення на роботі, йому може бути присуджена компенсація у розмірі шестимісячного середнього заробітку.

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ЗА НАЯВНОСТІ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЖИТЛУ, ЗДОРОВ'Ю ТА МАЙНУ

- У разі наявності загрози життю, здоров'ю, житлу чи майну викривача або його близьких осіб у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупції до них можуть бути застосовані спеціальні заходи безпеки.
- Рішення про застосування заходів безпеки приймається слідчим, прокурором, судом або уповноваженим правоохоронним органом.
- Забезпечення безпеки здійснюється компетентними правоохоронними органами відповідно до законодавства України.

Джерело: Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

ПОШИРЕННІ ЗАПИТАННЯ

? Чи видають посвідчення викривача?

Ні, закон не передбачає посвідчення викривача.

? Як підтвердити статус викривача?

Через факт подання повідомлення відповідним каналом.

? Якщо повідомлення не підтвердилось?

Статус викривача зберігається, якщо особа діяла добросовісно та мала обґрунтоване переконання щодо достовірності інформації.

? Коли можлива винагорода?

Лише у випадках, визначених законом, після обвинувального вироку суду.

? Чи можна подати повідомлення анонімно?

Так, закон дозволяє анонімне повідомлення про можливі факти корупції.

? Чи можуть мене звільнити за повідомлення про корупцію?

Ні. Закон забороняє застосування негативних заходів впливу до викривача у зв'язку з добросовісним повідомленням.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Пам'ятайте: Корупцію можна зупинити лише тоді, коли про неї повідомляють.

Закон гарантує викривачам:

- конфіденційність;
- захист трудових прав;
- правову допомогу;
- захист у разі загрози життю та здоров'ю.

У разі виявлення можливих фактів корупції звертайтеся через внутрішні канали повідомлення або до уповноважених органів.

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції:

Бичкова Леся

Внутрішні канали:

Е-mail: buchkova@artarsenal.gov.ua Тел.: (044) 288-52-25

Зовнішні канали:

офіційний портал викривачів НАЗК: <https://whistleblowers.nazk.gov.ua>

